બિનસચિવાલયની પરીક્ષાની અંતિમ ક્ષણોમાં ઉપયોગી મહત્ત્વના બંધારણના અનુચ્છેદો, જોગવાઈઓ અને બંધારણીય સુધારાઓનું ફાસ્ટ રિવીઝન

ICE®

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

બિનસચિવાલયનની પરીક્ષાના અંતિમ ક્ષણોમાં મહત્ત્વના બંધારણના અનુચ્છેદો અને જોગવાઈઓનું ફાસ્ટ રિવીઝન ખાસ આપના માટે

	મહત્ત્વના અનુચ્છેદ અને તેની જોગવાઈ	મહત્ત્વની સંલગ્ન બાબતો
અનુ.1	ભારતીય સંઘનું નામ અને ભારતનું રાજ્ય ક્ષેત્ર	યુનિયન ઓફ ઈન્ડિયા (ભારત સંઘ) 'ઈન્ડિયા' અર્થાત્ 'ભારત' રાજ્યોનો બનેલો સંઘ છે.
અનુ.1(2)	ભારતના રાજ્યો બંધારણની પ્રથમ અનુસૂચિ (પરિશિષ્ટ) મુજબના રહેશે.	હાલમાં પ્રથમ અનુસૂચિમાં 28 રાજ્યો અને 9 કેન્દ્ર શાસિત પ્રદેશો છે.
અનુ.1(3)	ભારતનું રાજ્ય ક્ષેત્ર	રાજ્ય ક્ષેત્ર એટલે કે ભારતના રાજ્યો (28), કેન્દ્ર શાસિત પ્રદેશો (9) અને ભારતે હસ્તગત કરેલા પ્રદેશો (હાલમાં કોઈ નથી)
અનુ.2	નવા વિસ્તારોને ભારત સંઘમાં દાખલ કરવા	સંસદ નવા વિસ્તારો કાયદાથી ભારત સંઘમાં જોડી શકે છે.
અનુ.3	નવા રાજ્યની રચના અથવા હાલના રાજ્યોના નામ, સીમા, ક્ષેત્રમાં ફેરફાર અંગે ખરડાની પ્રક્રિયા	સંસદ કાયદાથી કોઈ રાજ્યનો વિસ્તાર વધારી શકે, ઘટાડી શકે, બે રાજ્યો ભેગા કરી શકે, બે રાજ્યો અલગ કરી શકે, રાજ્યોની સીમામાં ફેરફાર કરી શકે, રાજ્યોના નામોમાં ફેરફાર કરી શકે.
અનુ.9	ભારતની નાગરિકતા રદ થવા અંગે	ભારતનો નાગરિક જો અન્ય દેશની નાગરિકતા સ્વીકારે તો ભારતની નાગરિકતા ગુમાવે છે.
અનુ.11	સંસદને નાગરિકતા અંગે કાયદો બનાવવાની અને તેમાં ફેરફાર કરવાની સંપૂર્ણ સત્તા છે.	રાજ્ય વિધાનમંડળ નાગરિકતા અંગે કાયદો બનાવી શકે નહીં નાગરિકતા સાતમી અનુસૂચિ અંતર્ગત કેન્દ્રયાદીનો વિષય છે.
અનુ.12	રાજ્ય (દેશ)ની વ્યાખ્યા	રાજ્ય (દેશ)માં કેન્દ્ર સરકાર, લોકસભા, રાજ્યસભા, રાજ્ય સરકાર, વિધાનસભા, વિધાનપરિષદ, ગ્રામ્યપંચાયત, નગરપાલિકા, રાષ્ટ્રીય બેંક, સરકારી કંપની, ખાનગી કંપની જે સરકારની સંસ્થા તરીકે કામ કરતી હોય, વૈધાનિક સંસ્થાનો સમાવેશ આ વ્યાખ્યામાં થાય છે.
અનુ.13	મૂળભૂત અધિકારોનું હનન કરતા કાયદાઓ રદ થશે. (સુપ્રીમ કોર્ટની ન્યાયિક સમીક્ષા) કાયદામાં નિયમો, પેટા કાયદા, વટહુકમ, આદેશ, પ્રથાઓ, રિવાજ, અધિસૂચન વગેરેનો સમાવેશ થાય છે.	'બંધારણીય સુધારા' શબ્દનો સમાવેશ અનુ. : 13 કાયદા શબ્દની વ્યાખ્યામાં થતો નથી. (કેશવાનંદ ભારતી કેસ)
અનુ.14	કાયદા સમક્ષ સમાનતા અને કાયદાનું સમાન રક્ષણ	'કાયદા સમક્ષ સમાનતા' નકારાત્મક અભિગમ છે અને બ્રિટનના બંધારણમાંથી લેવાયેલ છે. (કાયદાની નજરમાં સૌ સરખા) 'કાયદાનુ સમાન રક્ષણ' હકારાત્મક અભિગમ છે અને અમેરિકાના બંધારણમાંથી લેવાયેલ છે. (સમાનતા માટે કાયદો)
અનુ.15	ધર્મ, જ્ઞાતિ, જાતિ, લિંગ કે જન્મ સ્થાનના ભેદભાવ પર પ્રતિબંધ	કોઈપણ વ્યક્તિને દુકાનો, સાર્વજનિક ભોજનાલય, હોટલો, જાહેર જનતાના ઉપયોગ માટેના કૂવાઓ, ટાંકીનો ઉપયોગ કરતા અટકાવી શકાય નહિ.
અનુ.15(3)	મહિલાઓ અને બાળકો માટે વિશિષ્ટ જોગવાઈઓ કરી શકાશે	મહિલાઓ અને બાળકોને વિશિષ્ટ સુવિધાઓ પુરી પાડવામાં આવે છે. ઉદા. મહિલાઓને પ્રસુતિ દરમિયાન નોકરીમાંથી રજા આપવી.
અનુ.15(4)	પછાતવર્ગોને (SC, ST, OBC) જાહેર શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં અનામત આપી શકાય.	પ્રથમ બંધારણીય સુધારા, 1951 દ્વારા જોડવામાં આવી.
અનુ.15(6)	આર્થિક આધાર પર બિનઅનામત વર્ગોને જાહેર શૈક્ષણિક સંસ્થાઓમાં 10% અનામત.	103મો બંધારણીય સુધારો, 2019 દ્વારા જોડવામાં આવી.
અનુ.16	જાહેર રોજગારીની બાબતમાં સમાન તક	કોઈપણ નાગરિકને ધર્મ, જાતિ, જ્ઞાતિ, લિંગ, નિવાસ્થાન, વંશ કે જન્મસ્થાનના આધારે જાહેર રોજગારી કે નિમણૂકમાં ભેદભાવ થઈ શકે નહિ.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

YouTube
ICE RAJKOT

બિનસચિવાલય કલાર્ક માટે મોટિવેશનલ વીડિયો જોવા માટે અહીં CLICK કરો... એકવાર જરૂર જુઓ...
(PART 1 & 2)

મહત્ત્વના અનુચ્છેદ અને તેની જોગવાઈ		મહત્ત્વની સંલગ્ન બાબતો
અનુ.16(4)	પછાતવર્ગોને (SC, ST, OBC)ને જાહેર ક્ષેત્રની રોજગારીમાં અનામત	અનુ. : 16નો અપવાદ છે. જાહેર રોજગારીમાં પછાતવર્ગોનું પ્રતિનિધિત્વ ઓછું હોય તેના માટે આપવામાં આવે છે.
અનુ.16(5)	સંપ્રદાયિક સંસ્થાઓના પદની તેજ સંપ્રદાયના વ્યક્તિ માટે અનામત	ઉદા. શિખ ધર્મની સંસ્થાના સંચાલન માટે શિખ ધર્મના વ્યક્તિની નિમણૂક
અનુ.16(6)	જાહેર ક્ષેત્રની રોજગારીમાં બિનઅનામત વર્ગોને આર્થિક આધાર પર 10% અનામત	103માં બંધારણીય સુધારામાં જોડવામાં આવી.
અનુ.17	અસ્પૃશ્યતા નાબૂદી	કોઈપણ વ્યકિતને સાર્વજનિક સ્થળોએ અટકાવવા, સ્થળોએ પ્રતિબંધ કરવા વગેરે જેવા કાર્યો કરી શકાય નહિ.
અનુ.18	ઉપાધિઓ / ખિતાબો(ઈલકાબો)ની નાબૂદી	રાજા, સર, રાયબહાદૂર, રાયસાહેબ જેવી કોઈપણ ઉપાધિ ધારણ કરી શકાય નહિ. ભારતનો કોઈ વ્યક્તિ રાષ્ટ્રપતિની મંજૂરી વિના અન્ય દેશના ઈલકાબો સ્વીકારી શકે નહિ. (અનુ. : 18(2))
અનુ.19(1)(a) અનુ.19(1)(b) અનુ.19(1)(c) અનુ.19(1)(d) અનુ.19(1)(e) અનુ.19(1)(g)	વાણી અને અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતા શાંતિપૂર્વક તથા હથિયાર વગર એકઠા થવાની સ્વતંત્રતા સહકારી મંડળી બનાવવાની સ્વતંત્રતા ભારતમાં મૂક્ત રીતે હરવા ફરવાની સ્વતંત્રતા ભારતના કોઈપણ ભાગમાં વસવાટ અને સ્થાયી થવાની સ્વતંત્રતા કોઈપણ વ્યવસાય, રોજગાર, ધંધો અથવા વ્યાપાર કરવાની સ્વતંત્રતા	– – –
અનુ.19(2)	વાણી અને અભિવ્યક્તિની સ્વતંત્રતા પરના નિયંત્રણો	રાજ્યની (દેશ)ની સુરક્ષા, લોકવ્યવસ્થા, ગુના માટે ઉશ્કેરવા, ભારતનું સર્વાભૌમત્વ અને અખંડતતા, વિદેશ રાજ્યો સાથે મૈત્રીપૂર્ણ સંબંધો, શિષ્ટાચાર અને નૈતિકતાના આધારો પર નિયંત્રણો મૂકી શકાય.
અનુ.20	ગુનાઓ માટે દોષસિદ્ધ બાબતે રક્ષણ	રાજ્ય (દેશ) કોઈપણ વ્યક્તિને કાયદાની જોગવાઈના આધારે જ સજા કે દંડ થઈ શકે. કોઈપણ વ્યક્તિને તેને કરેલા ગુના માટે એક વખત જ સજા થશે. (અનુ. 20(2)) વ્યક્તિને પોતાના વિરુદ્ધ પુરાવા આપવાથી રક્ષણ (અનુ. 20(3))
અનુ.21	જીવન જીવવાની તથા વ્યક્તિગત સ્વતંત્રતા. વ્યક્તિને મળતી આ સ્વતંત્રતા માત્ર ‘કાયદા દ્વારા સ્થાપિત પ્રક્રિયાથી’ વંચિત રાખી શકાય.	‘કાયદાની ઉચિત પ્રક્રિયા’ (મેનકા ગાંધી કેસ દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી) અનુ. : 21ના અન્ય અધિકારો ઉદા. અંગતતાનો અધિકાર, ઈચ્છા મૃત્યુનો અધિકાર વગેરે...
અનુ.21(A)	શિક્ષણનો અધિકાર	6-14 વર્ષના બાળકો માટે મફત અને ફરજિયાત શિક્ષણ (86મો બંધારણીય સુધારો, 2002)
અનુ.22	ધરપકડ અને અટકાયત સામે રક્ષણ	(1) વ્યક્તિ પોતાની ધરપકડ કરતા પહેલા તેની ધરપકડનું કારણ આપવુ ફરજિયાત છે. (2) દરેક વ્યક્તિને પોતાની પસંદગીનો વકિલ રાખવાનો અધિકાર છે. (3) ધરપકડ કરેલ વ્યક્તિને 24 કલાકમાં કોર્ટ સમક્ષ હાજર કરવો ફરજિયાત છે.
અનુ.23	મનુષ્ય વેપાર અને બળજબરી પૂર્વકની મજૂરી પર પ્રતિબંધ	વ્યક્તિની લે–વેચ કરી શકાય નહિ. દેહ વ્યાપાર પર પ્રતિબંધ દાસ પ્રથા પર પ્રતિબંધ, વેઠ પ્રથા પર પ્રતિબંધ, ગુલામી પર પ્રતિબંધ

ICE INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS ®

click here JOIN OUR TELEGRAM
t.me/icerajkotofficial

મહત્ત્વના અનુચ્છેદ અને તેની જોગવાઈ		મહત્ત્વની સંલગ્ન બાબતો
અનુ.24	બાળમજૂરી પર પ્રતિબંધ (14 વર્ષની નાની વયનો વ્યક્તિ બાળક ગણાય)	કારખાનાઓ, ખાણો અને જોખમી કાર્યોમાં બાળકોને કામે રાખવા પર પ્રતિબંધ
અનુ.25	અંતઃકરણ પૂર્વક કોઈપણ ધર્મ, ઉપાસના અને માન્યતાનું પાલન કરવાની ધાર્મિક સ્વતંત્રતા તેમજ ધર્મનો પ્રચાર–પ્રસાર કરવાની સ્વતંત્રતા	જાહેર વ્યવસ્થા, નીતિમતા અને સ્વાસ્થ્યને અસર ન કરે તેમજ કાયદાઓનું હનન ન થાય તે રીતે આ ધાર્મિક સ્વતંત્રતા પ્રાપ્ત રહેશે.
અનુ.26	ધાર્મિક સંસ્થાની સ્થાપના કરવાનો અને તેનો સ્વતંત્ર વહીવટ કરવાનો અધિકાર	અનુ. : 26 એ સામૂહિક અથવા ધાર્મિક સંપ્રદાયોને સ્વતંત્રતાની ખાતરી આપે છે.
અનુ.27	સરકાર વિશેષ ધર્મની અભિવૃદ્ધિ માટે કર લગાડી શકશે નહિ	સરકાર ધાર્મિક કર ન લગાડી શકે તેમજ કોઈ ધર્મની અભિવૃદ્ધિ માટે સરકારી નાણાની ફાળવણી ન કરી શકે.
અનુ.28	ધાર્મિક સભામાં/ઉપાસનામાં/શિક્ષણમાં હાજરી આપવા અંગેનું સ્વાત્ર્ય	સંપૂર્ણ પણે સરકારી સંચાલિત શાળાઓમાં ધર્મનું શિક્ષણ ન આપી શકાય.
અનુ.29	લઘુમતિઓની ભાષા, બોલી, લીપી, સંસ્કૃતિ, સાંસ્કૃતિક વારસાનું જનત કરવું	–
અનુ.30	લઘુમતિઓને ધાર્મિક શૈક્ષણિક સંસ્થા સ્થાપવાનો અને વહીવટ કરવાનો અધિકાર	–
અનુ.31	મિલ્કતનો મૂળભૂત અધિકાર (44મા બંધારણીય સુધારા દ્વારા રદ 1978)	અનુ. 31(B) પ્રથમ બંધારણીય સુધારા દ્વારા ઉમેરવામાં આવી. નવમી અનુસૂચિમાં રહેલા કાયદાઓની ન્યાયિક સમીક્ષા કરી શકાશે નહિ.
અનુ.32	બંધારણીય ઈલાજોનો મૂળભૂત અધિકાર (અનુ. : 32 મૂળભૂત અધિકારોના ભંગ બદલ સુપ્રીમ કોર્ટ કે હાઈકોર્ટ રીટ ફરમાવી શકે છે.)	(1) હેબિયસ કોપર્સ, (2) મેન્ડામસ, (3) પ્રોહિબિશન, (4) સર્ટિયોરારી, (5) કવો–વોરંટો
અનુ.33	સશસ્ત્રદળોના મૂળભૂત અધિકારોની મોકૂફી	–
અનુ.34	કોઈ વિસ્તારમાં લશ્કરી કાયદા (માર્શલ લૉ) દરમિયાન મૂળભૂત અધિકારોની મોકૂફી	–
અનુ.39	રાજ્યે (દેશ) અનુસરવાના સિદ્ધાંતો	(1) સ્ત્રી–પુરુષોને રોજગારીની સમાન તકો, (2) ભૌતિક સંસાધનોની સમાન વહેંચણી, (3) સંપત્તિના કેન્દ્રીયકરણ પર પ્રતિબંધ (4) સ્ત્રી–પુરુષને સમાન કાર્ય માટે સમાન વેતન, (5) મજબૂરીમાં વ્યક્તિઓને અયોગ્ય કામોમાં ન જવા દેવા. (6) બાળકોનો વિકાસ
અનુ.39(a)	સમાન ન્યાય અને મફત કાનૂની સહાય	–
અનુ.40	ગ્રામપંચાયતની રચના અને વહીવટ એકમ તરીકે સ્થાપવા	–
અનુ.43(b)	સહકારી મંડળીઓને પ્રોત્સાહન	–
અનુ.44	નાગરિકો માટે સમાન દીવાની કાયદો (યુનિફોર્મ સિવિલ કોડ)	–
અનુ.46	SC, ST અને નબળાવર્ગોના શૈક્ષણિક અને આર્થિક હિતમાં વૃદ્ધિ કરવી અને શોષણથી રક્ષણ આપવુ	–
અનુ.48(a)	પર્યાવરણનું રક્ષણ અને જતન તથા વન–વન્યપ્રાણીઓનું સંરક્ષણ	–

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

મહત્ત્વના અનુચ્છેદ અને તેની જોગવાઈ		મહત્ત્વની સંલગ્ન બાબતો
અનુ.50	જાહેર સેવાઓમાં ન્યાયતંત્રને કારોબારીથી અલગ કરવા પગલા લેવા (સત્તાના વિભાજનનો સિદ્ધાંત)	–
અનુ.51(A)	મૂળભૂત ફરજો	42મા બંધારણીય સુધારા, 1976થી ઉમેરવામાં આવી. (સરદાર સ્વર્ણસિંહ સમિતિની ભલામણથી, રશિયા દેશના બંધારણમાંથી)
અનુ.52	ભારતના રાષ્ટ્રપતિ	અનુ. : 53(1) રાષ્ટ્રપતિ ભારતના કારોબારી વડા છે. અનુ. 53(2) રાષ્ટ્રપતિ ભારતના સૈન્યની ત્રણ પાંખના વડા
અનુ.54	રાષ્ટ્રપતિની ચૂંટણી (લોકસભા, રાજ્યસભા, વિધાનસભાઓના માત્ર ચૂંટાયેલા સદસ્યો જ ભાગ લઈ શકે છે. દિલ્હી–પુડુચેરી વિ.સ.ના સભ્યો ભાગ લે છે.)	અનુ. : 55 રાષ્ટ્રપતિની ચૂંટણી પ્રક્રિયા (એકલ સંક્રમણીય પદ્ધતિથી –આર્યલેન્ડના બંધારણમાંથી)
અનુ.56	રાષ્ટ્રપતિની મુદ્દત (પાંચ વર્ષ) અને રાજીનામુ (ઉપરાષ્ટ્રપતિને આપે છે.)	અનુ. : 58 લાયકાતો : 35 વર્ષથી વધુની ઉંમર, 50 સદસ્યોનું લેખિતમાં અને 50 સદસ્યોનું મૌખિકમાં સમર્થન વગેરે...
અનુ.60	રાષ્ટ્રપતિની શપથ (સુપ્રીમકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયાધીશ સમક્ષ)	જો સુપ્રીમકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયાધીશ ગેરહાજર હોય તો સુ.કો. વરિષ્ઠ ન્યાયાધીશ સમક્ષ
અનુ.61	રાષ્ટ્રપતિની મહાભિયોગ પ્રક્રિયા (ગૃહના 1/4 સભ્યોના સમર્થનથી જ પ્રસ્તાવ રજૂ, 14 દિવસ અગાઉ નોટીસ, મહાભિયોગ પ્રક્રિયા અર્ધન્યાયિક)	અમેરિકાના બંધારણમાંથી લીધેલ, કુલની 2/3 સભ્યોની બહુમતીથી બંને ગૃહોમાંથી પસાર થતા રાષ્ટ્રપતિ સ્વયં પદ મુક્ત થાય છે.
અનુ.72	રાષ્ટ્રપતિ ભારતના કોઈપણ આરોપીની સજા માફ/સ્થગિત/ઘટાડો/રાહત/સજાનો પ્રકાર બદલી શકે તથા ફાંસીની સજા પણ માફ કરી શકે છે.	અનુ. : 111 રાષ્ટ્રપતિની ખરડા અંગે વિટો શક્તિ (અત્યાંતિક/નિલંબન કારી /પોકેટ)
અનુ.123	રાષ્ટ્રપતિ મંત્રીપરિષદની સલાહથી વટહુકમ બહાર પાડે (બં.સુધારા માટે રાષ્ટ્રપતિ વટહુકમ ન બહાર પાડી શકે, કેન્દ્ર/સંયુક્ત યાદી પર જ બહાર પાડે)	સંસદનુ સત્ર ચાલુ ન હોય ત્યારે બહાર પાડી શકે, 42 દિવસમાં સંસદની મંજૂરી જરૂરી
અનુ.63	ઉપરાષ્ટ્રપતિનોહોદ્દો(અમેરિકાનાબંધારણમાંથી)(મુદ્દત:5વર્ષ,રાજીનામુ: રાષ્ટ્રપતિ) (અનુ. 65 ઉપરાષ્ટ્રપતિ રાષ્ટ્રપતિ પદ ખાલી તરીકે કાર્ય કરે) અનુ. : 69 શપથ રાષ્ટ્રપતિ સમક્ષ	અનુ. : 64 હોદ્દાની રૂએ ઉપરાષ્ટ્રપતિ રાજ્યસભાના સભાપતિ હટાવવા માટે માત્ર રા.સ.માં કુલની 51%, લો.સ.માં સાદી બહુમતી અનુ. : 66 ઉપરાષ્ટ્રપતિ લાયકાત : 35 વર્ષથી વધુ ઉંમર
અનુ.74	મંત્રીમંડળ, અનુ. : 75 વડાપ્રધાન (શપથ અને રાજીનામુ રાષ્ટ્રપતિ સમક્ષ) (મંત્રીઓની મહત્તમ સંખ્યા લો.સ.ના 15%થી વધુ નહિ)(91મો બ.સુ.)	મંત્રી વ્યક્તિગત રીતે રાષ્ટ્રપતિને જવાબદાર, સંયુક્ત રીતે લો.સ. જવાબદાર (અનુ.:78 વડાપ્રધાનની ફરજો)
અનુ.76	એર્ટનીજનરલ (નિમણૂક/શપથ/રાજીનામુ રાષ્ટ્રપતિ સમક્ષ) (લાયકાત : સુ.કોર્ટના ન્યાયાધીશ જેટલી) (મુદ્દત : રાષ્ટ્રપતિ ઈચ્છે તેટલી)	કેન્દ્ર સરકારનું કાયદાકીય બાબતોમાં પ્રતિનિધિત્વ તથા કેન્દ્ર સરકારે કાયદાકીય બાબતોમાં સલાહ આપવાનું કાર્ય કરે.
અનુ.79	સંસદ (રાષ્ટ્રપતિ+રા.સ.+લો.સ.) (બ્રિટન સંસદીય પદ્ધતિથી પ્રભાવિત) લો.સ.(નીચલુગૃહ/પ્રત્યક્ષ ચૂંટણી), અનુ.:81 મહત્તમ સભ્યો 552 હાલમાં 545, (અનુ.:331 રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા 2 એંગ્લો ઈન્ડિયન નિયુક્ત) મુદ્દત:5 વર્ષ અનુ.:93 લો.સ.ના અધ્યક્ષ અને ઉપાધ્યક્ષ(તેની શપથ ન હોય, રાજીનામુ સામસામે) અનુ.:84 લો.સ.ના સભ્યોની ઉંમર 25 વર્ષ, રા.સ. 30 વર્ષ કે તેથી વધુ, અનુ.:99 સંસદ સભ્યોની શપથ, અનુ.:102 સંસદ સભ્યોની ગેરલાયકાત, અનુ.:105 સભ્યો વિ.અધિકાર	રાજ્યસભા (ઉપલુગૃહ/કાયમીગૃહ)અનુ.:80, 250 મહત્તમ સભ્યો, હાલમાં 245 (233 ચૂંટાયેલ, અનુ.:80(3) 12 સાહિત્ય, વિજ્ઞાન, કલા અને સામાજિક સેવા નામાંકિત)અનુ.:80(2) રા.સ.માં બેઠકોની ફાળવણી-4 અનુસૂચિ) અનુ.:89 રા.સ. સભાપતિ–ઉપરાષ્ટ્રપતિ, અનુ.:89(2) રા.સ. ઉપસભાપતિ–સભ્યો દ્વારા ચૂંટવામાં આવે, સભ્યોની મુદ્દત 6 વર્ષ (દર બે વર્ષે 1/3 સદસ્યો નિવૃત્ત, ચૂંટણી બે વર્ષે), અનુ.:120 સંસદમાં ઉપયોગમાં લેવાતી ભાષા
અનુ.110	અનુ.:110 નાણા ખરડો, અનુ.:107 સામાન્ય ખરડો, અનુ.:368 બં.સ. ખરડો,અનુ.:110(3)નાણાખરડોનિર્ણય–લો.સ.અધ્યક્ષ(ફક્તલો.સ.રજૂ), રાષ્ટ્રપતિ નાણા ખરડો સ્વીકાર/અસ્વીકાર, સામાન્ય ખરડો બંને ગૃહ, 3 વાંચન–7 અવસ્થા, અનુ.:112 બજેટ, અનુ.:116 લેખાનુદાન	અનુ.:108સંસદસંયુક્તબેઠક,(અનુ.:118(4)સંયુક્તબેઠકની અધ્યક્ષતા લો.સ.અધ્યક્ષ કરે તેની ગેરહાજરમાં ક્રમાંનુસાર અધ્યક્ષતા કરે, લો.સ.ઉપાધ્યક્ષ/રા.સ.ઉપસભાપતિ/સં.બેઠકનાસભ્યોદ્વારાનક્કી) અનુ.:266 ભારતની સંચિત નિધિ અને ભારતનું જાહેર ખાતુ, અનુ.:267 આકસ્મિક ભંડોળ,

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

મહત્ત્વના અનુચ્છેદ અને તેની જોગવાઈ		મહત્ત્વની સંલગ્ન બાબતો
અનુ.124	સુપ્રીમકોર્ટ, અનુ.:124(2) સુ.કો.ન્યાયાધીશની નિમણૂક(કોલેજીયમ સિસ્ટમ), હોદ્દાની મુદત 65 ઉંમર, અનુ.:124(3) ન્યાયાધીશની લાયકાત–5 વર્ષ હાઈકોર્ટના ન્યાયાધીશ અથવા 10 વર્ષ હાઈકોર્ટના વકિલ, અનુ.:124(6) શપથ–ન્યાયાધીશ–રાષ્ટ્રપતિસમક્ષ(હાલમાં કુલ34ન્યાયાધીશો),ન્યાયાધીશને હોદ્દા પરથી દૂર કરવા– પ્રસ્તાવ લો.સ. 100 સભ્યો અને રા.સ. 50 સભ્યો(પ્રસ્તાવ સભ્ય સંખ્યા 51% + હાજર મત 2/3 સભ્યોની બહુમતી) અનુ.:147 સુપ્રીમકોર્ટની બંધારણનું અર્થઘટન કરવાની અંતિમ સત્તા	અનુ.: 126 કાર્યકારી મુખ્ય ન્યાયાધીશ, અનુ.:127 તદર્થ (Ad Hoc) ન્યાયાધીશ, અનુ.:128 રિટાર્યડ ન્યાયાધીશ નિમણૂક, અનુ.: 130 સુપ્રીમકોર્ટનું સ્થાન (દિલ્હી અથવા મુખ્ય ન્યાયાધીશ નક્કી કરે તે), અનુ.:131 સુપ્રીમકોર્ટનું મૂળ અધિકાર ક્ષેત્ર, અનુ.:132 અપીલ અધિકાર ક્ષેત્ર, અનુ.:136 વિશેષ અનુમતી અપીલ, અનુ.:143 સલાહ અધિકાર ક્ષેત્ર, અનુ.:129 સુપ્રીમકોર્ટ નજીરી અદાલત(તેની કાર્યવાહી અને ચૂકાદા કાયમી રેકોર્ડ)
અનુ.214	રાજ્યોની હાઈકોર્ટ, હાઈકોર્ટ ન્યાયાધીશની નિમણૂક–રાષ્ટ્રપતિ, અનુ.:217 -હોદ્દાની મુદતઃ 62 વર્ષ, અનુ.:217(2) હાઈકોર્ટ ન્યાયાધીશ લાયકાત :10 વર્ષ ન્યાયિક પદ પર હોય અથવા 10 વર્ષ હાઈકોર્ટમાં વકિલ, શપથ રાષ્ટ્રપતિ સમક્ષ અથવા તેમના દ્વારા નિયુક્ત વ્યક્તિ,(હાલ કુલ 25 હા.કો.) અનુ.:222 હાઈકોર્ટન્યાયાધીશનીબદલી,અનુ.:223 હાઈકોર્ટનાકાર્યકારી મુખ્ય ન્યાયાધીશ	અનુ.:224 વધારાના ન્યાયાધીશની નિમણૂક અને રિટાર્યડ ન્યાયાધીશ નિમણૂક, અનુ.:226 હાઈકોર્ટનું મૂળ અધિકાર ક્ષેત્ર, અનુ.:231 બે કે તેથી વધુ રાજ્યો માટે એક જ હાઈકોર્ટ, (તાબાની અદાલતો)અનુ.: 233(1) જિલ્લા ન્યાયાધીશની નિમણૂક–રાજયપાલ, અનુ.:233(2) જિલ્લા ન્યાયાધીશની લાયકાત-7 વર્ષ કોઈપણ અદાલતમાં વકિલ
અનુ.153	રાજ્યોના રાજયપાલ(એક વ્યક્તિ બે કે તેથી વધુ રાજ્યોના રાજયપાલ બની શકે–7મો બં.સુ.), અનુ.: 155 રાજયપાલની નિમણૂક–રાષ્ટ્રપતિ(પ્રક્રિયા કેનેડાના બંધારણમાંથી), અનુ.: 156 રાજયપાલ હોદ્દાની મુદત 5 વર્ષ, અનુ.: 157 લાયકાત–35 વર્ષથી વધુ ઉંમર, અનુ.:159 હોદ્દાની શપથ હાઈકોર્ટના મુખ્ય ન્યાયાધીશ સમક્ષ, અનુ.: 161–રાજયપાલની દંડ/સજા માફ/મોકૂફ/પરિવર્તન કરવાની સત્તા, અનુ.:200 રાજયપાલની વીટો શક્તિ, અનુ.:213 રાજયપાલની વટહુકમની સત્તા(મંત્રી પરિષદની સલાહથી જાહેર કરે)	અનુ.:163રાજયપાલનીસલાહ આપવા મંત્રી પરિષદ(મંત્રીપરિષદની સંખ્યા વિધાનસભાની કુલ સંખ્યાના 15% વધુ નહિ અને 12થી ઓછી નહિ–91મોબંધારણીયસુધારો), અનુ.:164 (1) મુખ્યમંત્રીની નિમણૂક –રાજયપાલ, અનુ.: 167 મુખ્યમંત્રીની જવાબદારી,(મુખ્યમંત્રી અને મંત્રીપરિષદ શપથ–રાજયપાલ)
અનુ.165	રાજ્ય એડવોકેટ જનરલની નિમણૂક/શપથ/રાજીનામુ–રાજયપાલ સમક્ષ, એડવોકેટ જનરલ લાયકાત–હાઈકોર્ટના ન્યાયાધીશ જેટલી,	રાજ્ય સરકારનું કાયદાકીય બાબતોમાં પ્રતિનિધિત્વ તથા રાજ્ય સરકારે કાયદાકીય બાબતોમાં સલાહ આપવાનું કાર્ય કરે.
અનુ.168	રાજ્યવિધાનમંડળ(રાજયપાલ+વિધાનપરિષદ+વિધાનસભા), અનુ.:169 વિ.પરિષદ. રચના નિર્માણ અને નાબૂદી(હાલમાં 6 રાજ્યોમાં વિ.પરિષદ), વિ.પરિષદ મહત્તમ સંખ્યા વિ.સભાની 1/3 અને 40થી ઓછી નહિ, અનુ.:182 વિ.પરિષદ સભાપતિ અને ઉપસભાપતિ નિમણૂક(શપથ લેવાના હોતા નથી), વિ.પરિષદ કાયમી ગૃહ(સભ્યોની મુદત 6 વર્ષ, દર બે વર્ષે 1/3 નિવૃત્ત)	અનુ.:170 વિધાનસભા–મહત્તમ બેઠક 500 અને ઓછામાં ઓછી 60 (અપવાદઃસિક્કિમ–32બેઠક,મિઝોરમ–40 બેઠક, ગોવા–40 બેઠક), અનુ.:178 વિધાનસભા અધ્યક્ષ અને ઉપાધ્યક્ષ(શપથ લેવાના હોતા નથી), અનુ.:173 સભ્યોની લાયકાત(વિ.સભા ઉંમર 25 વર્ષથી વધુ, વિ.પરિષદ ઉંમર 30 વર્ષથી વધુ), અનુ.:239(a) કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશમાં વિધાનમંડળની રચના સંસદ કરી શકે(હાલમાં દિલ્હી+પુડુચેરી+ જમ્મુ–કાશ્મીર).
અનુ.246	કાયદો ઘડવાની 3 યાદીઓ(7મી અનુસૂચિ–કેન્દ્રયાદી(100 વિષયો), રાજ્યયાદી(66 વિષયો), સંયુક્ત યાદી(52 વિષયો), અવશિષ્ટ વિષયો પર સંસદ કાયદો બનાવી શકે.	અનુ.:249 રાજયસભા સંસદની રાજ્યયાદીના વિષયો પર કાયદો બનાવવાનો અધિકાર આપે, અનુ.:252 બે કે તેથી વધુ રાજ્યોની ભલામણથી સંસદ રાજ્યયાદીના વિષય પર કાયદો બનાવે
અનુ.262 અનુ.:263	આંતર રાજ્ય જળ વિવાદનો ઉકેલ આંતર રાજ્યપરિષદ(સરકારીયા આયોગની ભલામણથી 1990માં રચના થઈ)	–
અનુ.352	રાષ્ટ્રીય કટોકટી, અનુ.:352(1) રાષ્ટ્રપતિ જાહેર કરે કેબિનેટની ભલામણથી(યુદ્ધ/આક્રમણ/સશસ્ત્ર વિદ્રોહ આધાર), અનુ.:352(4) એક મહિનામાં સંસદની મંજૂરી(દર છ મહિને મંજૂરી લઈ અનંતકાળ સુધી અમલ), અનુ.:352(6) વિશિષ્ટ બહુમતી(કુલ સભ્યના 51%+હાજર અને મતદાન2/3સમર્થન),કટોકટીનીસમાપ્તિ–રાષ્ટ્રપતિનીઘોષણા/લોકસભાના 1/10 સભ્યો દ્વારા પ્રસ્તાવ/સમયે પુરે થયે મંજૂરી ન મળે(સમાપ્તિનો પ્રસ્તાવ ફક્ત લોકસભામાં પસાર કરી શકાય).	અનુ.:353(a) રાષ્ટ્રીય કટોકટી વખતે સંસદ રાજ્યયાદીના વિષય પર કાયદો બનાવે, અનુ.:358–અનુ.19ના મૂળભૂત અધિકારો મોકૂફ, અનુ.: 359 રાષ્ટ્રપતિના આદેશથી જાહેર કરાયેલ મૂળભૂત અધિકારો મોકૂફ(અનુ.:20 અને 21 સિવાયના), રા.કટોકટી વખતે સંસદ અને રાજ્ય વિધાનસભાનો કાર્યકાળ વધારી શકાય(1 વર્ષ માટે)

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

મહત્ત્વના અનુચ્છેદ અને તેની જોગવાઈ		મહત્ત્વની સંલગ્ન બાબતો
અનુ.356	રાજ્યમાં રાષ્ટ્રપતિ શાસન(લાગુ:ચૂંટણી બાદ કોઈ પક્ષને બહુમતી ન હોય/રાજ્યનો વહીવટ બંધારણ મુજબ ન ચાલે), મંજુરી– બે મહિનામાં, બહુમતી–સાદી, અમલ–છમહિના માટે(મહત્તમ 3 વર્ષ), સમાપ્તિ–રાષ્ટ્રપતિની ઘોષણા/સમયગાળો પુરે થાય અને મંજુરી ન મળે	અનુ.:360 નાણાકીય કટોકટી, મંજુરી–2 મહિનામાં, બહુમતી–સાદી, સમયગાળો–અનંતકાળ, સમાપ્તિ–રાષ્ટ્રપતિની ઘોષણાથી
અનુ. 243-243(O)	પંચાયતીરાજ	અનુ.:243(P)-243(Z) નગરપાલિકા
અનુ.148	નિયંત્રક અને મહાલેખા પરિક્ષક (CAG)નુ પદ, નિમણૂક/રાજીનામુ–રાષ્ટ્રપતિ, હોદ્દાની મુદ્દત–6 વર્ષ અથવા 65 વર્ષ, હોદ્દા પરથી દૂર કરવા–સુ.કોર્ટના ન્યાયાધીશની જેમ મહાભિયોગ	અનુ.:149 CAGની ફરજો અને સત્તા(હિસાબોની ચકાસણી કરે), અનુ.:151 CAGના અહેવાલો
અનુ.324	કેન્દ્રીય ચૂંટણીપંચ, અનુ.:324(2) 1 મુખ્ય ચૂંટણી કમિશનર અને અન્ય ચૂંટણી કમિશનર(રાષ્ટ્રપતિ નક્કી કરે તેટલા), પદ પરથી દૂર કરવા– મુખ્ય ચૂંટણી કમિશનર:સુ.કોર્ટના ન્યાયાધીશની જેમ, અન્ય ચૂંટણી કમિશનર : મુખ્ય ચૂંટણી કમિશનરની સલાહથી (રાજ્ય ચૂંટણીપંચની રચના અનુ.:243(K))	અનુ.:325 ધર્મ, જાતિ, જ્ઞાતિ કે લિંગના આધારે ચૂંટણી પ્રક્રિયામાં સમાવેશ થવાથી ભેદભાવ કરી શકાય નહિ, અનુ.:326 ચૂંટણીમાં 18 વર્ષથી વધુ વયના લોકો મત આપી શકે(21 વર્ષથી ઘટાડી 18 વર્ષ કરાઈ–61મો બંધારણીય સુધારો)
અનુ.280	નાણાપંચનીરચનાદર5વર્ષે–રાષ્ટ્રપતિ દ્વારા,સભ્યો–1અધ્યક્ષ અને 4 અન્ય, લાયકાત : સંસદ નક્કી કરે(હાલમાં 15મુ નાણાપંચ–એન.કે.સિંહ અધ્યક્ષ)	અનુ.:243(I)–રાજ્ય નાણાપંચની રચના દર 5 વર્ષે રાજ્યપાલ દ્વારા
અનુ.338	રાષ્ટ્રીય અનુસૂચિત જાતિ આયોગ, અનુ.:338(A)–રાષ્ટ્રીય અનુસૂચિત જનજાતિ આયોગ, અનુ.:338(B)–રાષ્ટ્રીય પછાત આયોગ	–
અનુ.:350(B)	ભાષાકીય અલ્પસંખ્યક વર્ગો માટે વિશેષ અધિકાર	–
અનુ.316	સંઘ જાહેર સેવા આયોગ(UPSC)–અધ્યક્ષ અને સભ્યોની નિમણૂક/રાજીનામુ રાષ્ટ્રપતિ કરે, 1 અધ્યક્ષ સહિત 10 સભ્યો, હોદ્દાની મુદ્દત–6 વર્ષ અથવા 65 વર્ષ, અનુ.:317 અધ્યક્ષ અને સભ્યોને પદ પરથી દૂર કરવા(રાષ્ટ્રપતિ દૂર કરે), (હાલમાં 3 અખિલ ભારતીય સેવા–અનુ.:312 મુજબ રાજ્યસભાની રચના કરી શકે)	અનુ.:316–રાજ્ય જાહેર સેવા આયોગ–અધ્યક્ષ અને સભ્યોની નિમણૂક/રાજીનામુ–રાજ્યપાલ કરે, હોદ્દાની મુદ્દત–6 વર્ષ અથવા 62 વર્ષ, અધ્યક્ષ અથવા સભ્યોના હોદ્દા પરથી રાષ્ટ્રપતિ દૂર કરી શકે અનુ.:315–સંયુક્ત જાહેર સેવા આયોગ(2 કે તેથી વધુ રાજ્યોના વિધાનમંડળખરડોપસારકરી સંસદનેભલામણકરે),અધ્યક્ષઅનેસભ્યોની નિમણૂક/રાજીનામુ–રાજ્યપાલ, કાર્યકાળ–6 વર્ષ અથવા 62 વર્ષ

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

મહત્ત્વના અન્ય અનુચ્છેદ

અનુચ્છેદ	માહિતી
300(A)	મિલકતનો અધિકાર(કાનૂની)
330	લોકસભામાં SC\STને અનામત
332	વિધાનસભામાં SC\STને અનામત
333	1 સભ્યની એંગ્લો ઈન્ડિયન તરીકે રાજ્યપાલ દ્વારા રાજ્ય વિધાનસભામાં નિમણૂક
343	કેન્દ્રની રાજભાષા(હિન્દી+અંગ્રેજી)
345	રાજ્યની રાજભાષા
348	ન્યાયાલયમાં ઉપયોગમાં લેવાતી ભાષા
351	હિન્દી ભાષાનો વિકાસ
244	અનુસૂચિત અને આદિજાતિ ક્ષેત્રોનો વહીવટ
371	અમૂક રાજ્યો માટે વિશેષ જોગવાઈ(મહારાષ્ટ્ર, ગુજરાત, નાગાલેન્ડ, આસામ, મણીપુર, આંધ્રપ્રદેશ, સિક્કિમ, મિઝોરમ, અરુણાચલ પ્રદેશ, ગોવા)
323(A)	વહીવટી પંચો
323(B)	અન્ય બાબતો માટેના પંચો
243	સહકારી મંડળીની સ્થાપના

YouTube
ICE RAJKOT
ICE CURRENT NEWS WEEK-45નો વીડિયો
જોવા માટે અહીં CLICK કરો...

બિનસચિવાલયનની પરીક્ષાના અંતિમ ક્ષણોમાં મહત્ત્વના બંધારણીય સુધારાઓનું ફાસ્ટ રિવીઝન

● ભારતીય બંધારણના કેટલાક મહત્ત્વપૂર્ણ બંધારણીય સુધારાઓ

બંધારણીય સુધારો	વર્ષ	મહત્ત્વની જોગવાઈઓ
પ્રથમ	1951	– બંધારણમાં અનુસૂચિ – 9 ઉમેરવામાં આવી. – સામાજીક અને આર્થિક તથા પછાત વર્ગોના કલ્યાણ માટે રાજ્યોને સત્તા આપવામાં આવી. – બંધારણના ભાગ – 3માં અનુચ્છેદ – 31A અને 31B ઉમેરવામાં આવ્યા. – જમીન સંપાદન અંગેના કાયદાને ન્યાયિક સમીક્ષાથી દૂર રાખવા અનુસૂચિ–9માં ઉમેરવામાં આવ્યા.
5મો	1955	– રાજ્યોના નામ, વિસ્તારો કે સીમાઓ બદલાવવાના ખરડા પર રાજ્યોને વિચાર–વિમર્શ વ્યક્ત કરવાની સમયમર્યાદા નક્કી કરવાની સત્તા રાષ્ટ્રપતિને આપવામાં આવી.
7મો	1956	– રાજ્યોની વર્ગ વ્યવસ્થા A, B, C અને D સમાપ્ત કરી 14 રાજ્યો અને 6 કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશો જાહેર કરવામાં આવ્યા. – બે કે તેથી વધુ રાજ્યો વચ્ચે એક જ ન્યાયાલયની રચના અંગે જોગવાઈ કરવામાં આવી. – બે કરતા વધુ રાજ્યોમાં એક રાજ્યપાલ સત્તા સંભાળી શકે છે. – કેન્દ્રશાસિત પ્રદેશોમાં રાજ્યોની ઉચ્ચ ન્યાયાલયના અધિકાર ક્ષેત્રનો વિસ્તાર કર્યો.
9મો	1960	– ભારતના પશ્ચિમ બંગાળનો બેરૂબાડી ક્ષેત્ર પૂર્વ પાકિસ્તાનને અપાયો.
10મો	1961	– દાદરા–નગર હવેલીને ભારતીય સંઘમાં જોડવામાં આવ્યું.
12મો	1962	– ગોવા, દમણ અને દીવને ભારતીય સંઘમાં જોડવામાં આવ્યા.
13મો	1962	– નાગાલેન્ડને પૂર્ણ રાજ્યનો દરજ્જો આપ્યો.
15મો	1963	– ઉચ્ચ ન્યાયાલયના ન્યાયાધીશોની નિવૃત્તિની ઉંમર 60 વર્ષથી વધારીને 62 વર્ષ કરવામાં આવી. પોતાના ક્ષેત્રાધિકારની બહાર બનેલી ઘટનામાં પણ રિટ જાહેર કરવાની સત્તા આપવામાં આવી.
16મો	1963	– અનુચ્છેદ – 19 અંતર્ગતની સ્વતંત્રતાઓ જેવી કે વાણી, અભિવ્યક્તિ, શાંતિપૂર્વક હથિયાર વગર એકઠા થવું વગેરે પર રાષ્ટ્રહિતને ધ્યાને રાખી પ્રતિબંધ મૂકવા રાજ્યોને સત્તા આપવામાં આવી.
17મો	1964	– જ્યાં સુધી ખાનગી/ખેતીની જમીનની બજાર કિંમત ન મળે ત્યાં સુધી વ્યક્તિગત હિત માટે જમીન સંપાદન કરી શકાય નહીં તેવી જોગવાઈ કરવામાં આવી.
21મો	1967	– આઠમી અનુસૂચિમાં 15મી ભાષા તરીકે સિંધી ભાષા ઉમેરવામાં આવી.
22મો	1969	– અસમ રાજ્યમાંથી નવું રાજ્ય મેઘાલય બનાવવામાં આવ્યું.
24મો	1971	– સંસદને બંધારણના મૂળભૂત અધિકારો સહિત કોઈપણ ભાગમાં સુધારો કરવાની સત્તા આપવામાં આવી. – રાષ્ટ્રપતિને બંધારણીય સુધારા ખરડાને માન્યતા આપવા બાધ્ય કરવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી.
25મો	1971	– અનુચ્છેદ 31(C) ઉમેરવામાં આવી.
31મો	1972	– લોકસભાની બેઠકો 525 થી વધારીને 545 કરવામાં આવી.
35મો	1974	– સિક્કિમનો 'સંરક્ષિત રાજ્ય'નો હોદ્દો રદ કરી તેને ભારતનું સહયોગી રાજ્ય બનાવવામાં આવ્યું અને ભારત તથા સિક્કિમ વચ્ચેના સંબંધો અંગેની શરતો અનુસૂચિ – 10માં ઉમેરવામાં આવી.
36મો	1975	– સિક્કિમને ભારતીય સંઘના પૂર્ણ રાજ્યનો દરજ્જો આપવામાં આવ્યો અને અનુસૂચિ–10 રદ કરવામાં આવી.
41મો	1976	– રાજ્ય જાહેર સેવા આયોગ અને સંયુક્ત જાહેર સેવા આયોગના સભ્યોની નિવૃત્તિની વય મર્યાદા 60 વર્ષથી વધારીને 62 વર્ષ કરવામાં આવી.
42મો	1976	– ભારતીય બંધારણમાં સૌથી વધુ સુધારા કરવામાં આવ્યા. તેથી 'લઘુ બંધારણ' તરીકે ઓળખાય છે. – બંધારણમાં ભાગ – 4(A) મૂળભૂત ફરજો ઉમેરવામાં આવી. – આમુખમાં ત્રણ નવા શબ્દો સમાજવાદી, બિનસાંપ્રદાયિક અને અખંડિતતા શબ્દો ઉમેરવામાં આવ્યા. – બંધારણીય સુધારાને ન્યાયિક સમીક્ષાથી બાકાત કરવામાં આવ્યા. – રાષ્ટ્રપતિને મંત્રીમંડળની સલાહ માનવા બાધ્ય કરાયા.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

બંધારણીય સુધારો	વર્ષ	મહત્ત્વની જોગવાઈઓ
		– લોકસભા અને વિધાનસભાનો કાર્યકાળ 5 વર્ષથી વધારીને 6 વર્ષ કરવામાં આવ્યો. – રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોમાં ત્રણ નવા આદર્શો ઉમેરવામાં આવ્યા. 1. સમાન ન્યાય અને મફત કાનૂની સહાય. 2. પર્યાવરણ, જંગલો અને જંગલી જીવોનું રક્ષણ. 3. કામદારોની ઉદ્યોગોના વ્યવસ્થાપનમાં ભાગીદારી – રાષ્ટ્રીય કટોકટીને ભારતના કોઈ પણ ક્ષેત્રમાં લાગુ કરી શકાશે. – સંસદ અને રાજ્ય વિધાનમંડળોમાં કોરમની વ્યવસ્થા રદ કરવામાં આવી. – રાજ્યમાં રાષ્ટ્રપતિ શાસનની મુદ્દત 6 મહિનાથી 1 વર્ષ કરવામાં આવી. – વન, શિક્ષણ અને વસતીનિયંત્રણ જેવા વિષયો રાજ્યયાદીમાંથી સમવર્તી યાદીમાં ફેરવાયા – મંત્રી પરિષોની સલાહ રાષ્ટ્રપતિને માનવા ફરજિયાત કરવામાં આવી.
44મો	1978	– 42મા બંધારણીય સુધારાની ઘણી જોગવાઈઓ આ સુધારા દ્વારા રદ કરવામાં આવી. – લોકસભા અને રાજ્ય વિધાનસભાનો કાર્યકાળ ફરી 5 વર્ષ કરવામાં આવ્યો. – રાષ્ટ્રપતિને મંત્રીમંડળની સલાહ બાબતે પ્રથમ વખત પુનઃવિચાર માટે મોકલવાની સત્તા આપવામાં આવી. પરંતુ બીજી વખત માનવા બાધ્ય કરવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી. – સંસદ અને રાજ્ય વિધાનમંડળોમાં કોરમની વ્યવસ્થા ફરી ચાલુ રાખવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી. – મિલકતના મૂળભૂત અધિકારને રદ કરી કાયદાકીય અધિકાર બનાવવામાં આવ્યો. – રાષ્ટ્રીય કટોકટી સમયે અનુચ્છેદ – 20 અને 21 મોકૂફ રહેશે નહીં.
52મો	1985	– બંધારણમાં અનુસૂચિ–10 અંતર્ગત સંસદ અને રાજ્ય વિધાનમંડળના સભ્યોની પક્ષ–પલટા વિરોધી કાનૂન અંતર્ગત ગેરલાયક જાહેર કરવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી.
58મો	1987	– હિન્દી ભાષાને બંધારણની સત્તાવાર ભાષા તરીકે માન્યતા અપાઈ.
61મો	1989	– લોકસભા અને રાજ્ય વિધાનસભાની ચૂંટણીઓમાં મતદાનની ઉંમર 21 વર્ષથી ઘટાડીને 18 વર્ષ કરવામાં આવી.
69મો	1991	– દિલ્લીને વિશેષ દરજ્જો આપી 'રાષ્ટ્રીય રાજધાની ક્ષેત્ર દિલ્લી' (National Capital Territory of Delhi) જાહેર કરવામાં આવ્યું. – દિલ્લી વિધાનસભાની 70 બેઠકો અને મંત્રીપરિષદના સભ્યોની સંખ્યા 7 રાખવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી.
70મો	1992	– દિલ્લી અને પુડુચેરી વિધાનસભાના ચૂંટાયેલા સભ્યોને રાષ્ટ્રપતિની ચૂંટણીમાં ભાગ લેવાની મંજૂરી આપવામાં આવી.
71મો	1992	– બંધારણ માન્ય ભાષામાં ત્રણ નવી ભાષાઓ મણિપુરી, કોંકણી અને નેપાળીનો સમાવેશ કરવામાં આવ્યો.
73મો	1992	– પંચાયત નામે બંધારણમાં નવો ભાગ – 9 અને અનુસૂચિ – 11 ઉમેરવામાં આવ્યા.
74મો	1992	– નગરપાલિકાઓ નામે બંધારણમાં નવો ભાગ – 9(A) અને અનુસૂચિ – 12 ઉમેરવામાં આવ્યા.
76મો	1994	– તમિલનાડુ રાજ્યના 50%થી વધુ અનામત અંગેના કાયદાને બંધારણની 9મી અનુસૂચિમાં ઉમેરવામાં આવ્યો. (તમિલનાડુમાં 69% અનામતની વ્યવસ્થા છે.)
84મો	2001	– લોકસભા અને રાજ્યોની વિધાનસભાઓમાં બેઠકની ફાળવણીને વર્ષ 2026 સુધી યથાવત રાખવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી. – રાજ્યોમાં મતવિસ્તારોની વ્યવસ્થાને ઈ.સ. 1991ની વસ્તી ગણતરીના આંકડા આધારિત કરવાની જોગવાઈ કરવામાં આવી.
86મો	2002	– બંધારણના અનુચ્છેદ – 51(A) અંતર્ગત 11મી નવી મૂળભૂત ફરજ ઉમેરવામાં આવી કે 6 થી 14 વર્ષના બાળકોના શિક્ષણની જવાબદારી માતા–પિતાની કે પાલકની રહેશે.

INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

બંધારણીય સુધારો	વર્ષ	મહત્વની જોગવાઈઓ
		– બંધારણના ભાગ–3માં અનુચ્છેદ – 21(A) ઉમેરવામાં આવ્યો. જે મુજબ 6 થી 14 વર્ષના બાળકોને શિક્ષણનો અધિકાર – રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતોના અનુચ્છેદ – 45માં સુધારો કરવામાં આવ્યો. જે મુજબ રાજ્ય 14 વર્ષની ઉંમર સુધી બાળકોને મફત અને ફરજિયાત શિક્ષણ મળી રહે તેવી વ્યવસ્થા કરશે.
88મો	2003	– સેવા કર (Service Tax) સંબંધિત જોગવાઈ કરવામાં આવી. (અનુચ્છેદ – 268A)
89મો	2003	– રાષ્ટ્રીય અનુસૂચિત જાતિ આયોગ અનુચ્છેદ – 338 રાષ્ટ્રીય અનુસૂચિત જનજાતિ આયોગ – 338(A) (બંનેને અલગ કરવામાં આવ્યા)
91મો	2003	– કેન્દ્રીય મંત્રીપરિષદમાં પ્રધાનમંત્રી સહિત મંત્રીઓની સંખ્યા વધુમાં વધુ લોકસભાની કુલ સભ્ય સંખ્યાના 15% સુધી મર્યાદિત કરવામાં આવી. – રાજ્ય પણ મંત્રીપરિષદમાં મંત્રીઓની સંખ્યા મુખ્યમંત્રી સહિત વિધાનસભા ગૃહની કુલ સભ્ય સંખ્યાના વધુમાં વધુ 15% અથવા ઓછામાં ઓછી 12 નિશ્ચિત કરવામાં આવી.
92મો	2003	– બંધારણની અનુસૂચિ – 8માં નવી ચાર ભાષાઓ બોડો, ડોંગરી, સંથાલી અને મૈથિલી ઉમેરવામાં આવી. આ સાથે બંધારણ માન્ય ભાષાઓની સંખ્યા 22 થઈ.
96મો	2011	– બંધારણની અનુસૂચિ – 8માં સમાવિષ્ટ 'ઓડિયા' ભાષાના ઉચ્ચારણને બદલીને 'ઉડિયા' કરવામાં આવ્યું.
97મો	2012	– બંધારણમાં 'સહકારી મંડળીઓ' નામે નવો ભાગ – 9(B) ઉમેરાયો. – સહકારી મંડળી બનાવવાનો એક મૂળભૂત અધિકાર અનુચ્છેદ – 19(1)(C) ઉમેરવામાં આવ્યો. – રાજ્યનીતિના માર્ગદર્શક સિદ્ધાંતમાં સહકારી મંડળીઓને પ્રોત્સાહન આપવા એક નવો અનુચ્છેદ – 43(B) ઉમેરવામાં આવ્યો.
99મો	2014	– ન્યાયાધીશોની નિમણૂંક માટે NJAC (National Judicial Appointments Commission) પદ્ધતિ લાગુ કરવાની જોગવાઈ. આ બંધારણીય સુધારાને ગેરબંધારણીય ગણીને સર્વોચ્ચ ન્યાયાલયે રદ કર્યો.
100મો	2015	– ભારત અને બાંગ્લાદેશ વચ્ચે વહીવટી સરળતા માટે 'જમીન સરહદ' કરાર. જે અંતર્ગત ભારતે પોતાના અમુક ક્ષેત્રો બાંગ્લાદેશને સોંપ્યા અને બાંગ્લાદેશે પોતાના અમુક ક્ષેત્રો ભારતને સોંપ્યા.
101મો	2016	– નવો વસ્તુ અને સેવા કર (GST)
102મો	2018	– રાષ્ટ્રીય પછાત વર્ગ આયોગને બંધારણીય દરજ્જો આપવામાં આવ્યો. – જે માટે બંધારણમાં અનુચ્છેદ – 338(B) અને 342(A) ઉમેરવામાં આવ્યા.
103મો	2019	– આર્થિક રીતે પછાત વર્ગના લોકોને શિક્ષણ અને સરકારી નોકરીઓમાં 10% અનામત આપવામાં આવ્યું. – બંધારણમાં અનુચ્છેદ – 15(6) અને અનુચ્છેદ – 16(6) ઉમેરવામાં આવ્યા.

ICE® INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS

અમને વિશ્વાસ છે, આપ પણ અધિકારી બની શકો છો

SPECIAL BATCH
SPECIAL DISCOUNT

તલાટી / જુનિયર કલાર્ક સિનિયર કલાર્ક / મદદનીશ આદિજાતિ વિકાસ અધિકારી વગેરે...

ફ્રી ટ્રાયલ લેક્ચર 21/11/19 સવાર/બપોર/સાંજ

20% Discount 70% થી વધુને

15% Discount 40% થી વધુને

50% Discount 85% થી વધુને

તમામ જૂના વિદ્યાર્થીઓને 50% Discount

ધોરણ- 12માં આપની ટકાવારી મુજબ Special Discount

2012 - 18 1237+ સફળ ઉમેદવાર

રાજકોટ
સદગુરૂ કોમ્પલેક્ષ, કાલાવડ રોડ, તિરૂપતી પેટ્રોલ પંપ સામે, સ્વામિનારાયણ મંદિર પાસે

93757-01110 / 93280-01110

100% સફળતા માટે
ICE®
INSTITUTE FOR COMPETITIVE EXAMS